Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN JEUGD

BISVISIENOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Visienota "Actieplan Warmtepompen 2030"

Samenvatting

Warmte is de belangrijkste component van de totale energievraag in Vlaanderen. In 2024 is 92,4% van het Vlaamse bruto eindverbruik voor verwarming en koeling van fossiele oorsprong. In het Vlaamse gebouwenbestand wordt, in vergelijking met andere Europese lidstaten, nog maar in zeer beperkte mate duurzame verwarmingstechnologie (warmtepompen, warmtenetaansluitingen, …) toegepast. **Het aandeel gebouwen dat ter plaatse geen fossiele brandstoffen meer gebruikt voor verwarming bedraagt momenteel ongeveer 9%.**

Het vervangen van verwarmingsketels op fossiele brandstoffen door warmtepompen draagt bij aan de doelstellingen van klimaat, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, alsook aan energie-onafhankelijkheid. Doordat de warmtepomp een mature technologie is, die ruim inzetbaar is, kan deze op korte termijn bijdragen tot een significante daling van de CO_2-uitstoot in Vlaanderen. Warmtepompen kunnen ook bijdragen aan een betere werking van de elektriciteitsmarkt doordat ze flexibel kunnen ingeschakeld worden op momenten met groot stroomaanbod en dus lage of negatieve elektriciteitsprijzen. In 2050 moeten alle Vlaamse gebouwen conform de Europese EPBD richtlijn emissievrij zijn, wat betekent dat ze moeten beschikken over een warmtepomp of aangesloten zijn op een warmtenet Concreet betekent dit dat alle woningen warmtepompklaar moeten zijn tegen 2040.

Om het pad naar warmtepompklare gebouwen tegen 2040 voor te bereiden, en ook in andere sectoren de installatie van warmtepompen te faciliteren, zijn acties nodig op verschillende terreinen. Het Actieplan warmtepompen 2030 bevat 25 acties om de uitrol van warmtepompen tussen 2026 en 2030 te versnellen. Dit plan geeft daarmee uitvoering aan hoofdstuk 2.2.2.2.3.3 van het Vlaams Energie en Klimaatplan dat stelt: "In de EPBD stelt Europa dat lidstaten in 2026 strategieën moeten opzetten om fossiele verwarming uit te faseren tegen 2040. Deze strategie zal gepaard gaan met stimulerend beleid t.a.v. warmtepompen met een mix van maatregelen. Hiervoor zal een Actieplan warmtepompen worden opgemaakt."

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

BELEIDSDOMEIN: Omgeving
BELEIDSVELD: Energie en Klimaat

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het Actieplan warmtepompen 2030 geeft verdere uitvoering aan het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 dat op 18 juli 2025 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. In hoofdstuk 2.2.2.2.3.3 Verduurzaming warmtevraag gebouwen staat: "*In de EPBD stelt Europa dat lidstaten in 2026 strategieën moeten opzetten om fossiele verwarming uit te faseren tegen 2040. Deze strategie zal gepaard gaan met stimulerend beleid t.a.v. warmtepompen met een mix van maatregelen. Hiervoor zal een Actieplan warmtepompen worden opgemaakt.*"

2. INHOUD

A. ALGEMENE SITUERING

In 2024 is 92,4% van het Vlaamse bruto eindverbruik voor verwarming en koeling van fossiele oorsprong. 36% van de ESR-broeikasgasuitstoot in Vlaanderen komt voort uit het verbranden van fossiele brandstoffen voor de verwarming van gebouwen, het leveren van industriële proceswarmte en verwarming in de glastuinbouw. In het Vlaamse gebouwenbestand kennen duurzame verwarmingstechnologieën (warmtepompen, warmtenetaansluitingen, …) nog maar een beperkte toepassing. **Het aandeel gebouwen dat ter plaatse geen fossiele brandstoffen meer gebruikt voor verwarming bedraagt momenteel ongeveer 9%.**

Vlaanderen staat voor de gigantische opdracht om de warmtevraag tegen 2050 volledig te verduurzamen. Warmtepompen vormen in dit verband het werkpaard van een fossielvrij energiesysteem. Door warmtepompen volop in te zetten in de klimaattransitie, bereiken we verschillende voordelen tegelijk. In de eerste plaats zorgen we voor een elektrificatie van de warmtevraag wat – in combinatie met de volledige verduurzaming van de elektriciteitsvraag – zorgt voor een vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Door onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen, worden we minder afhankelijk van prijsschommelingen ten gevolge van geopolitieke spanningen. Verder kunnen warmtepompen - in samenhang met dynamische elektriciteitstarieven, aggregatie en netgerichte sturing - flexibiliteit stimuleren, waardoor ze netcongestie kunnen helpen beperken, systeemkosten verlagen en de integratie van hoge aandelen variabele hernieuwbare energie mogelijk maken. Tot slot levert Vlaanderen, door sterker in te zetten op de groei van warmtepompen, een concrete bijdrage aan diverse Europese energie- en klimaatdoelstellingen, aan een sterkere vraag naar verwarmingstoestellen die in Europa geproduceerd worden en aan de vermindering van de import van fossiele energiebronnen van buiten de EU.

Ongeveer 56% van de huidige residentiële gebouwen is op referentiedatum 1 januari 2025 al warmtepompklaar. **Hiermee wordt bedoeld dat de warmtevraag van die woningen laag genoeg is om lage temperatuur verwarming te kunnen plaatsen en op een efficiënte manier door een full electric warmtepomp te worden verwarmd.** Figuur 1 geeft de verdeling van het aandeel warmtepompklaar woning per woningtype en figuur 2 per EPC-label. Opgesplitst per EPC-label blijken vooral de A- en B-labels al warmtepompklaar en een overgroot deel van de C-labels. Dit betekent dat ca. **56% van de Vlaamse woningen op dit moment al kan overgaan naar fossielvrije verwarming met de installatie van een full electric warmtepomp**.

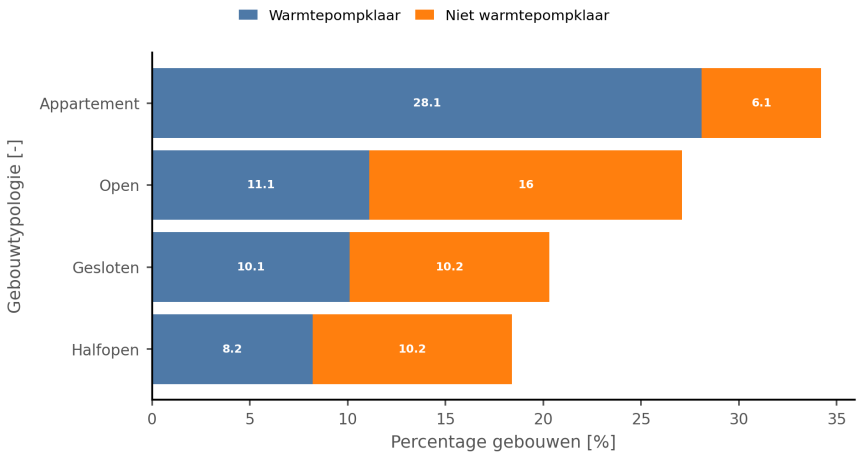

Figuur 1 Verdeling van aandeel warmtepompklaarwoningen per woningtype (Bron: eigen berekeningen VEKA, op basis van EPB- en EPC-data)

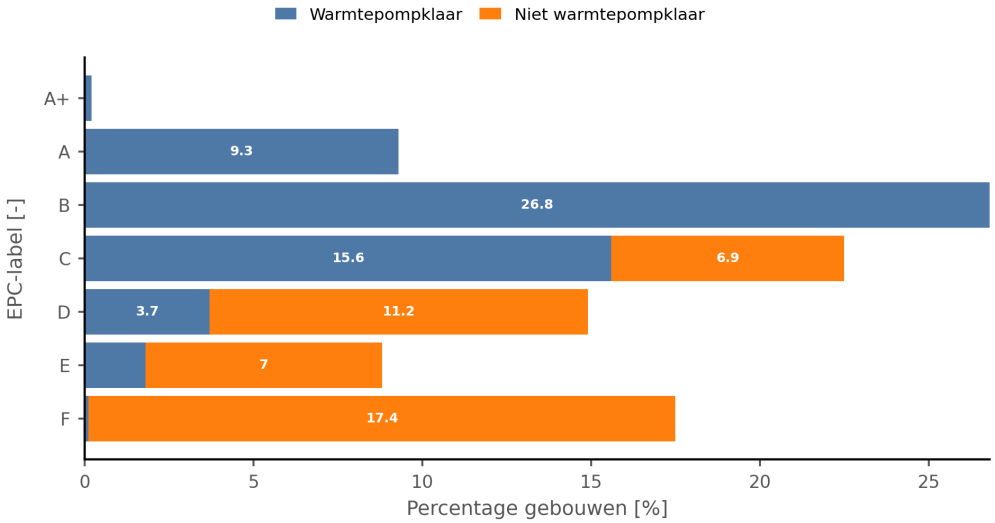

Figuur 2 Verdeling van aandeel warmtepompklaarwoningen per EPC-label (Bron: eigen berekeningen VEKA, op basis van EPB- en EPC-data).

Ongeveer 9% van de Vlaamse woningen is voor zijn verwarming reeds fossielvrij: voor deze woningen worden geen fossiele brandstoffen meer ter plaatse verbrand voor ruimteverwarming en sanitair warm water.

De groei van warmtepompen in Vlaanderen zit de laatste jaren in de lift. Het jaarlijks aantal bijkomende warmtepompen voor ruimteverwarming[1] is sterk toegenomen van ca. 6.000 in 2019 tot meer dan 30.000 in 2024. Tegelijk steeg het aantal premie-aanvragen voor een warmtepompboiler van 1076 in 2019 naar 7.666 in 2024.[2] Vooral het aantal bijkomende warmtepompen in nieuwbouw kent een sterke toename, dit mede onder invloed van het aardgasaansluitingsverbod dat sinds 2021 stapsgewijs werd ingevoerd (eerst voor grote nieuwbouwprojecten, vanaf 2025[3] veralgemeend voor alle nieuwbouw). Op basis van de meest recente EPB-aangiftes blijkt dat **meer dan 95% van de nieuwbouw ondertussen kiest voor een warmtepomp**.

[1] Excl. reversibele lucht luchtwarmtepompen die eigenlijk vooral als airco en soms als bijverwarming gebruikt worden

[2] https://apps.energiesparen.be/energiekaart/vlaanderen/premies-res-warmtepompboiler

[3] Zie artikel 4.1.16/2. van het Energiedecreet: In afwijking van artikel 4.1.15, 4.1.16 en 4.1.16/1 voorzien aardgasdistributienetbeheerders voor residentiële gebouwen en niet-residentiële gebouwen waarvoor vanaf 1 januari 2025 een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aangaande nieuwbouw worden aangevraagd niet meer in een aansluiting op het aardgasdistributienet.

Toch moet er nog een serieuze groei gerealiseerd worden. Het geraamde traject volgens het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (zoals goedgekeurd door de VR op 18 juli 2025) voorziet een sterke stijging van het aantal bijkomende warmtepompen tot jaarlijks circa 60.000. Concrete **drempels in de uitrol van warmtepompen** situeren zich op verschillende niveaus. Er is enerzijds de ongunstige prijsverhouding elektriciteit vs. fossiele brandstoffen. De prijsverhouding van elektriciteit en aardgas was tussen 2023 en 2025 gemiddeld gelijk aan 4,1 voor gezinnen. Volgens een studie van de CREG[4] moet de verhouding evenwel eerder richting 2 à 2,5 evolueren op het vlak van Total Cost of Ownership (en dus inclusief een hogere investeringskost) rendabel te krijgen tegenover een verwarmingsketel op fossiele brandstoffen.

Een verbeterde prijsverhouding kan er m.a.w. voor zorgen dat de warmtepomp voor steeds meer gebouwen de meest voordelige warmtebron wordt: in eerste instantie op het vlak van operationele kosten en in tweede orde ook op het vlak van Total Cost of Ownership (TCO)[5].

Verder zijn er ook praktische belemmeringen (bv. beperkte plaats) evenals onvoldoende kennis en misvattingen (bv. geluid).

Het actieplan warmtepompen 2030 geeft uitvoering hieraan en heeft als doel de uitrol van warmtepompen op verschillende vlakken te stimuleren. Een transitie naar warmtepompen als standaard verwarmingsoplossing gaat verder dan financiële aspecten alleen. Het gaat ook over een goede omkadering voor klanten en vertrouwen in een goede kwaliteit. Daarom wordt ingezet op een combinatie van acties: zowel op vlak van een correcte prijsverhouding van elektriciteit t.o.v. fossiele brandstoffen, financiële ondersteuning, begeleiding op maat, kwaliteitsbewaking, ontzorging en communicatie.

Na schriftelijke bevraging van de stakeholders werden de eerste contouren van het actieplan opgesteld. Op 7 februari 2026 werd reeds een charter met de sector van warmtepompen ondertekend tijdens Batibouw. Op 4 maart 2026 was er een uitgebreid fysiek stakeholderoverleg met de sectorfederaties, kennisinstellingen, Fluvius, CIB, energiehuizen, … om hun input te capteren.

Het Actieplan warmtepompen 2030 wordt opgezet als een rollend actieplan waarbij tijdens de uitvoering van het plan gerealiseerde acties wegvallen en nieuwe acties die noodzakelijk blijken om de beleidsdoelstelling te realiseren, worden toegevoegd. Dit betekent dat het behalen van de doelstelling en de uitvoering van de maatregelen nauw moeten worden opgevolgd en geëvalueerd. De nadruk ligt op acties voor de jaren 2026 tot 2030.

B. VISIE

De Vlaamse Regering ziet de warmtepomp als essentiële technologie in de energietransitie, vooral in de gebouwsector die richting 2050 volledig emissievrij moet worden. In nieuwbouw (residentieel en niet-residentieel) worden warmtepompen vandaag – mede onder invloed van het aardgasaansluitingsverbod - al standaard geïnstalleerd in meer dan 95 procent van de gevallen. In bestaande bouw moet nog een forse inhaalbeweging worden ingezet. De Vlaamse Regering stelt zich daarom als ambitie om **alle woningen tegen 2040 warmtepomplaar te maken**.. Dit betekent dat energie-inefficiënte gebouwen eerst energetisch worden gerenoveerd zodat de warmtebehoefte

[4] Zie https://www.creg.be/nl/publicaties/studie-f2786

[5] Zie de studie 'Economische afweging van lucht-water warmtepomp en gasboiler zonder verbouwing' (VITO, november 2025)
https://vito.be/nl/nieuws/nieuwe-studie-warmtepomp-gasboiler-wat-vandaag-economisch-de-slimste-keuze

kleiner wordt, waarna de overstap kan gemaakt worden naar warmtepompen zonder overmatig elektriciteitsgebruik. In gebouwen die vandaag al warmtepompklaar zijn, moet maximaal worden gestreefd naar een vervanging van de huidige (fossiele) installatie door een warmtepomp.

Een **hybride warmtepomp**[6] wordt de volgende jaren nog gezien als een overgangsmaatregel in gebouwen die nog niet warmtepompklaar zijn en waar een dringende vervanging noodzakelijk is of in gebouwen waar de verwarmingsketel nog niet einde levensduur is om de warmtevraag al deels te elektrificeren en verduurzamen.

Naast verwarming worden warmtepompen vandaag de dag ook ingezet voor koeling. Vaak is koeling zelfs de initiële reden om een lucht-lucht warmtepomp (airco) te zetten. In koudere periodes kan er dan via deze warmtepomp duurzaam en efficiënt verwarmd worden. Op momenten van lokale overproductie en dus negatieve of lage prijzen op de elektriciteitsmarkten kan de warmtepomp, op voorwaarde dat ze intelligent wordt aangestuurd, bijdragen aan een goed werkende elektriciteitsmarkt. Op deze momenten kan de koelfunctie vanuit comfort een extra argument zijn om fossielvrije verwarming te installeren.

Warmtepompboilers kunnen de vraag naar sanitair warm water op een energie-efficiënte manier invullen, vooral in gebouwen waar men kiest voor een lucht-lucht warmtepomp voor ruimteverwarming. In woningen met centrale verwarming is het economisch gezien logischer om meteen over te schakelen naar een warmtepomp die zowel ruimteverwarming als sanitair warm water kan leveren.

Warmtepompen en warmtepompboilers kunnen een belangrijke rol spelen in een toekomstgericht en flexibel energiesysteem op voorwaarde dat ze slim worden aangestuurd in functie van de elektriciteitsmarkt. Doordat ze warmte tijdelijk kunnen opslaan, kan hun elektriciteitsverbruik in de tijd worden verschoven. Zo helpen ze het elektriciteitssysteem in evenwicht te houden en de integratie van hernieuwbare energie te vergroten. Vooral warmtepompboilers bieden veel flexibiliteit, omdat de productie van sanitair warm water eenvoudig kan worden gestuurd zonder comfortverlies. Daardoor kunnen warmtepompen en warmtepompboilers meer elektriciteit verbruiken op momenten van hoge hernieuwbare productie en lage prijzen, en minder tijdens piekuren. In combinatie met dynamische of time-of-use prijscontracten en time-of use nettarieven kan dat ook financieel voordelig zijn voor gebruikers. Dit flexibiliteitspotentieel moet maximaal worden benut.

C. BESTAANDE MAATREGELEN

Warmtepompen worden reeds lange tijd ondersteund vanuit de Vlaamse Overheid. Onderstaande tabel geeft een overzicht van het **huidige Vlaamse beleid dat direct of indirect, een stimulans vormt voor de toepassing van warmtepompen en warmtepompboilers**.

Ook de federale overheid voorziet ondersteuning voor warmtepompen en warmtepompboilers via de fiscaliteit. Daar waar warmtepompen en warmtepompboilers kunnen genieten van een btw-tarief van 6% (voor renovatie) bedraagt het btw-tarief voor verwarmingsinstallaties op fossiele brandstoffen 21% vanaf 1 augustus 2025. Vanaf 1 januari 2026 werd de btw voor warmtepompen ook in nieuwbouw verlaagd van 21 naar 6%. Verder voorziet de federale overheid in een verhoogde investeringsaftrek, o.a. voor investeringen voor de installatie van warmtepompen in de niet-residentiële sector, die geen andere energiebron dan elektriciteit gebruiken.[7]

[6] Een hybride warmtepomp is een combinatie van een elektrische warmtepomp met een gascondensatieketel waarbij de warmtepomp de basisverwarmingsbehoefte levert en de gascondensatieketel bijspringt.
[7] https://www.vlaanderen.be/verhoogde-investeringsaftrek-voor-investeringen-in-hernieuwbare-energie-energiebesparing-of-met-een-gunstige-impact-op-het-klimaat

1	Nieuwbouw: verbod aansluiting aardgas en plaatsing stookolieketel, minimaal 130% installatierendement	Verbod geldt zowel voor residentiële als voor niet-residentiële gebouwen. • Stookolie: voor stedenbouwkundige aanvragen vanaf 2022. • Aardgas: voor stedenbouwkundige aanvragen vanaf 2021 voor grote projecten en vanaf 2025 alle nieuwbouw. • De 130% installatierendementseis voor bouwaanvragen vanaf 2025 is enkel te halen door de installatie van een warmtepomp.
2	Ingrijpende Energetische Renovatie: verbod stookolie, minimum installatierendement 130%, minimum aandeel hernieuwbare energie	Vanaf 2022 werd een verbod ingevoerd op het plaatsen van een stookolieketel bij een ingrijpende energetische renovatie (IER) of bij vervanging van een bestaande installatie indien er aardgas in de straat is. Dit verbod werd ingevoerd naast het verplichte minimum aandeel hernieuwbare energie. Voor bouwaanvragen vanaf 2025 werd een 130% installatierendementseis ingevoerd wat een bijkomende stimulans is richting fossielvrij verwarmen.[8]
3	Premie warmtepompen en warmtepompboilers	Sinds meer dan 20 jaar worden er premies voor warmtepompen voorzien. Sinds 2019 is er een premie warmtepompboiler.
4	Mijn VerbouwLening	Lening aan voordelige rentevoet voor onder meer warmtepompen. Vanaf 2026 krijgen de midden, de lage en laagste inkomens (inkomenscategorie 2, 3 en 4) een verhoogde rentekorting waardoor de Mijn Verbouwlening voor inkomenscategorie 4 in 2026 renteloos is. De lening kan aangegaan worden voor de aankoop en installatie, de kosten voor de voorbereidende werken en voor afgifte-elementen.
5	Warmteverliesberekening in EPB en EPC	Wanneer de bouwheer het resultaat van deze warmteverliesberekening mee bezorgt aan de installateurs warmtepompen, kunnen zij sneller en goedkoper offertes maken. Verder zal het voor de bouwheer ook eenvoudiger zijn om offertes te vergelijken, aangezien de voorgestelde vermogens uit de offertes dichter bij elkaar zullen liggen. In EPB vanaf 1 januari 2026 beschikbaar, In EPC vanaf 1 juli 2026.
6	Warmtenetten in EPC: betere doorrekening collectieve warmtepomp	In EPC is het voor warmtenetten vanaf 1 juli 2026 mogelijk om de rekenmethode van EPB te volgen. Hierdoor halen warmtenetten met een collectieve warmtepomp, een betere score..
7	Warmtepompklaar website	Deze publiek toegankelijke website geeft, op basis van input van een gebruiker, een indicatief advies of de woning voldoende geïsoleerd is om een warmtepomp te installeren en bijvoorbeeld verder informatie omtrent de verschillende mogelijke warmtepomp toepassingen, voor - en nadelen en praktische aspecten.
8	Vernieuwing website www.MaakJeMeterSlim.be	Maakjemeterslim.be is een website met een overzicht van beschikbare Energie Management Systemen (EMS). In deze context wordt ook de link gelegd met de stuurbaarheid van warmtepompen en warmtepompboilers. Een EMS is een app of toestel dat doorgaans gekoppeld wordt aan een digitale meter. Het systeem observeert, analyseert en stuurt het energieverbruik slim aan, waardoor warmtepompen efficiënter kunnen functioneren en beter afgestemd worden op het energiegebruik. In 2025 werd de website vernieuwd.
9	Tegemoetkoming voor het opstellen van een	Sinds midden 2023 wordt voorzien in financiële ondersteuning voor de opmaak van een renovatiemasterplan in grote appartementsgebouwen

[8] Zie Minimaal installatierendement (huidig) | Vlaanderen.be

	Renovatiemasterplan voor appartementsgebouwen	(>15 eenheden). In dit renovatiemasterplan wordt er onder meer een duurzaam renovatiescenario richting doelstelling 2050 opgesteld, met daarin onder meer advies omtrent warmtepompen. Deze aanpak wordt in de loop van 2026 verlengd. , waarbij er ook enkele aanpassingen zullen gelden oa een versterkte focus op defossiliseren naast isoleren. Ook appartementsgebouwen vanaf 10 eenheden zullen beroep kunnen doen op financiële ondersteuning voor de opmaak van een renovatiemasterplan
10	Mijn VerbouwBegeleiding	Huishoudens kunnen via het energiehuis advies krijgen rond warmtepomp(boilers). Het Energiehuis kan hulp bieden bij het zoeken naar een geschikte aannemer, het opstellen en uitsturen van een offertevraag en de toeleiding naar beschikbare premies. Voor gezinnen waarvan het inkomen ligt binnen inkomenscategorie 2, 3 of 4 (midden en lage inkomens) is deze begeleiding gratis. Ook verenigingen van mede-eigenaars die een collectieve warmtepomp(boiler) willen plaatsen in het appartementsgebouw, kunnen hiervoor beroep doen op Mijn VerbouwBegeleiding.
11	Certificering installateurs warmtepomp (RESCert)	Om de kwaliteit van de installateurs hoog te houden werd – zoals voorzien in de Renewable Energy Directive - in de drie Gewesten een certificaat van bekwaamheid warmtepompen ingevoerd dat vanuit RESCert uitgegeven wordt. Op 9 september 2025 waren er in Vlaanderen 2322 RESCert installateurs warmtepompen[9]. Bij de MijnVerbouwPremie voor warmtepompen dient de warmtepomp geplaatst of gevalideerd te worden door een RESCert-installateur.
12	Hogere KMO portefeuile voor opleidingen tot REScert installateur	VLAIO geeft voor opleiding binnen de thema's 'duurzaamheid – energie-efficiëntie' en 'digitalisering – cybersecurity' een hoger steunpercentage. Kleine ondernemingen krijgen 45% steun, middelgrote ondernemingen krijgen 35% steun[10].
13	Code van goede praktijk betreffende geluid door buitenunits van warmtepompen	Departement Omgeving stelt een Code van goede praktijk ter beschikking. Geluid van buitenunits van residentiële lucht-lucht ("airco") - en lucht-water warmtepompen[11]
14	Campagne 'Word warmtepompinstallateur'	In het kader van het Interreg project Energiek Onderwijs heeft VEKA de website "Word warmtepompinstallateur"[12] uitgewerkt en wordt de doelgroep met name bestaande installateurs van fossiele verwarmingsinstallaties, sanitair en koeling rechtstreeks aangesproken via de gespecialiseerde pers (met advertenties en folders). Gestart in voorjaar 2025, loopt nog tot zomer 2026.
15	EPC Niet-Residentieel (NR)	Vanaf 2026 moeten alle grote niet-residentiële gebouwen over een energieprestatiecertificaat beschikken en vanaf 2030 moeten deze gebouwen een minimaal energieprestatielabel (label E[13]) bereiken, met een minimum aandeel hernieuwbare energie of restwarmterecuperatie. Voor publieke gebouwen is dit 2028. Deze labelvereisten worden stapsgewijs verder aangescherpt. Een

[9] https://rescert.be/nl/list?res_category=6
[10] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/kmo-portefeuille
[11] https://www.vlaanderen.be/publicaties/code-van-goede-praktijk-geluid-van-buitenunits-van-residentiele-lucht-lucht-airco-en-lucht-water-warmtepompen
[12] https://www.vlaanderen.be/nieuwe-verwarmingsinstallatie-kiezen/naar-woningverwarming-met-warmtepomp-of-warmtenet/word-warmtepompinstallateur
[13] Label E wordt gehaald wanneer minstens 5 % van het werkelijke energiegebruik bestaat uit hernieuwbare energie of restwarmterecuperatie.

		warmtepomp is één van de mogelijkheden om deze eisen te bereiken.
16	Jaarlijkse Call groene warmte, restwarmte en energie-efficiënte stadsverwarming	Warmtepompen zijn één van de mogelijke technologieën die ondersteuning krijgen vanuit de call groene warmte[14]. Tot juni 2025 werd er voor bijna 60 grootschalige warmtepompen (van telkens minstens 300 kW) investeringssteun gegeven.
17	VLAIO steun warmtepompen in industrie	VLAIO ondersteunt warmtepompen binnen verschillende instrumenten: - Ecologiepremie+ (EP+): warmtepompen gesteund indien het op de limitatieve lijst staat (geothermie en chemische warmtepompen[15]) - GREEN[16]: warmtepompen gesteund indien niet in aanmerking bij EP+ of indien begunstigde een vzw is; Strategische ecologiesteun of strategische transformatiesteun: hierbinnen kan onder voorwaarden ook steun gegeven worden aan warmtepompen.
18	Transitiecontracten klimaatsprong	Steun van bedrijven met omvangrijke CO2-uitstoot bij investeringen in bepaalde types grootschalige elektrische boilers en warmtepompen[17]. Een pilootoproep vond plaats begin 2025. Op basis van de evaluatie wordt het instrument de volgende jaren verder opgeschaald.
19	PV-plicht invullen met warmtepomp[18]	Tegen 1 april 2026 geldt de verplichting zonnepanelen voor gebouwen met hoge elektriciteitsafname. Als alternatief voor zonnepanelen kan er ook voor een warmtepomp, windturbine, WKK op biomassa of op biogas of geconcentreerde zonnethermie (CSP) gekozen worden.
20	EBO/Energieplan/Energie-studie	EBO-verplichting[19], energie-efficiëntie of verplichting opgelegd in kader van energiebesluit inzake opmaak en uitvoering maatregelen uit energieplan/energie-audit kan in sommige situaties een warmtepomp verplichten wanneer de IRR hoog en de investering rendabel is.
21	Vergroeningsscans	Sinds 2024 kunnen bedrijven een vergroeningsscan[20] laten uitvoeren. De bedrijven betalen slechts 15% van de kosten, VLAIO betaalt de overige 85%. Via zo'n vergroeningsscan kunnen bedrijven die overwegen om te investeren in een duurzame warmtetechnologie, de technische en economische haalbaarheid van deze investering laten onderzoeken Eind 2025 werd er een nieuwe opdracht gelanceerd waarbij er 12 dienstverleners werden aangeduid[21].
22	Ecoboostlening[22]	Lening door PMV aan KMO's voor hernieuwbare energie, watervoorziening, duurzamere mobiliteit en afvalverwerking. Ook voor investeringen in de renovatie van commerciële gebouwen, de

[14] https://www.vlaanderen.be/call-groene-warmte-restwarmte-en-energie-efficiente-stadsverwarming
[15] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/limitatieve-technologieen
[16] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/green-investeringssteun
[17] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/transitiecontracten-klimaatsprong
[18] https://www.vlaanderen.be/zonnepanelen/pv-verplichting
[19] https://www.vlaanderen.be/veka/energie-en-klimaatbeleid/energie-en-klimaatbeleid-voor-ondernemingen/energiebeleid-voor-energie-intensieve-ondernemingen
[20] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vergroeningsscan
[21] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/vergroeningsscan/wat-houdt-de-vergroeningscan
[22] https://www.vlaio.be/nl/subsidies-financiering/subsidiedatabank/maatregelen/ecoboostlening-voor-groene-investeringen

		reductie van vervuiling en de bescherming & het herstel van de biodiversiteit en ecosystemen

D. BIJKOMENDE MAATREGELEN VOOR HET REALISEREN VAN EXTRA WARMTEPOMPEN (EN WARMTEPOMPBOILERS) IN VLAANDEREN TEGEN 2030

Hieronder volgt een overzicht van bijkomende acties die zullen worden opgezet om een versnelling in de uitrol van warmtepompen en warmtepompboilers te realiseren. De acties worden gegroepeerd in volgende beleidslijnen:

1. Zorgen voor een goede algemene business case voor warmtepompen
2. Financiële ondersteuning voor kwetsbare doelgroepen
3. Ontzorging en begeleiding
4. Stimuleren van collectieve warmtepompen
5. Warmtepompen in landbouw, industrie en tertiaire sector
6. Garanderen van een goede installatiekwaliteit van warmtepompen
7. Transversale acties

1. Zorgen voor een goede algemene business case voor warmtepompen

Om de warmtepomp financieel aantrekkelijker te maken, worden er acties ondernomen zowel op de operationele kosten, door middel van een energietaxshift, als op de investeringskosten, door middel van premies en de MijnVerbouwLening. Deze acties moeten samen gezien worden met de introductie van ETS2, het nieuwe Europese emissiehandelssysteem voor gebouwen, het wegvervoer en andere sectoren (voornamelijk de kleine industrie die niet onder het bestaande EU-ETS valt) dat in 2028 van start zal gaan en o.a. het verwarmen op elektriciteit verhoudingsgewijs interessanter gaat maken.. Dit zal de warmtepomp financieel aantrekkelijker maken als alternatief voor fossiele verwarming.

Ook vanuit de Federale overheid werd er via de programmawet van 30 mei 2026 een energietaxshift beslist die de warmtepomp financieel aantrekkelijker maakt. Deze Federale energietaxshift voorziet een stelselmatige verlaging van de accijnzen op elektriciteit, terwijl de accijnzen op aardgas en stookolie zullen stijgen.

Als gevolg van de federale energietaxshift en ETS2[23] wordt verwacht dat de prijsverhouding van elektriciteit en aardgas voor gezinnen zal dalen van 4,1 (het gemiddelde tussen 2023 en 2025) naar ongeveer 3,3 in 2030. De verwachte verhouding tussen de prijs van elektriciteit en stookolie neemt af van 4,4 naar ongeveer 3,4.

De laatste studie van de CREG[24] geeft aan dat de federale energietaxshift in combinatie met ETS2 alleen al ervoor zullen zorgen dat in zeer veel gevallen warmtepompen gedurende de levensduur van de installaties rendabeler zijn dan aardgas of stookolie. Onderstaande tabel uit de CREG-studie geeft voor verschillende combinaties van gebouwen en warmtepompen aan welke hervormingen (federale energietaxhift of ETS2) nodig zijn om tegen 2029 de rentabiliteit te bereiken voor een luchtwaterwarmtepomp met variabel contract , in vergelijking met verwarmingssystemen op fossiele brandstoffen (aardgas (NG), stookolie (HF) en propaan (PR).

[23] Er wordt uitgegaan van een prijs van 69 euro/ton CO2.
[24] Zie https://www.creg.be/nl/publicaties/studie-f3213

Region		Wallonia			Brussels			Flanders			Protected		
Fuel of comparison		NG	HF	PR	NG	HF	PR	NG	HF	PR	NG	HF	PR
Heat consumption	SCOP												
7000	2.9		ETS at 120			ETS at 120			ETS at 60	ETS at 120		Tax shift*	ETS at 120
	3.6	ETS at 120*	ETS at 60	ETS at 120		ETS at 60	ETS at 120	ETS at 120	No subs.	ETS at 60		No subs.	ETS at 60
12000	2.9		ETS at 120	ETS at 120*		ETS at 120	ETS at 120	ETS at 120*	ETS at 60	ETS at 60		Tax shift	ETS at 60
	3.6	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 60*	No subs.	Tax shift	ETS at 120*	No subs.	Tax shift
17000	2.9		ETS at 120	ETS at 120*		ETS at 120	ETS at 120	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60		Tax shift	Tax shift*
	3.6	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 60	No subs.	No subs.	ETS at 120	No subs.	No subs.
22000	2.9		ETS at 120	ETS at 120		ETS at 120	ETS at 120	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60		Tax shift	Tax shift
	3.6	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 120	ETS at 60	Tax shift*	ETS at 60	No subs.	No subs.	ETS at 120	No subs.	No subs.
29000	2.9		ETS at 120	ETS at 120		ETS at 120	ETS at 60*	ETS at 120	ETS at 60	Tax shift		Tax shift	No subs.
	3.6	ETS at 120	ETS at 60	ETS at 60	ETS at 120	ETS at 60	Tax shift	ETS at 60	No subs.	No subs.	ETS at 60*	No subs.	No subs.

De zeer lichtgroene kleur geeft aan dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn en dat de rentabiliteit van een investering in een warmtepomp reeds gegarandeerd is bij de huidige prijsverhoudingen. De lichtgroene keur geeft aan dat de federale tax shift alleen voldoende is om de rentabiliteit van de investering te garanderen. De donkergroene kleur en zeer donkergroene kleur geeft aan dat een ETS 2-prijs van 60 €/ton CO_2, dan wel 120 €/ton voldoende is voor een gegarandeerde rentabiliteit.

In al deze gevallen kan de rentabiliteit van warmtepompen nog worden verhoogd door een deel van het elektriciteitsverbruik te halen uit zelf opgewekte zonnestroom.

Om ook bij beperkte ETS2-prijs warmtepompen in het overgrote deel van de gevallen rendabeler te maken dan fossiele installaties op aardgas of stookolie, zal ook werk gemaakt worden van een Vlaamse energietaxshift en -cut.

Actie 1: Vlaamse energietaxshift en - cut

De Vlaamse energietaxshift en - cut wordt in uitvoering van het VEKP voorzien vanaf 2028 en beoogt het verschuiven van enkele belangrijke Vlaamse componenten in de elektriciteitsfactuur naar fossiele verwarmingsbrandstoffen.

In het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 juli 2025, worden de basisprincipes voor de Vlaamse energietaxshift toegelicht in hoofdstuk "2.3.1.4 Basisprincipes voor de verdere uitwerking van een (Vlaamse) energietaxshift". De energietaxshift bestaat uit een verschuiving van ruim 300 miljoen euro aan lasten uit de elektriciteitsfactuur richting fossiele verwarmingsbrandstoffen. Deze verschuiving wordt extra aangevuld met een bijkomende verlaging met ruim 170 miljoen euro via gedeeltelijke teruggave van ETS2-middelen om de energietaxshift neutraal te maken voor een gezin met een standaardverbruik.

De verwachte prijsverhouding tussen elektriciteit en gas evolueert zo – samen met de implementatie van ETS2 en de federale energietaxshift – verder in de richting van 2,8 voor residentiële gebouwen. De verwachte prijsverhouding tussen elektriciteit en stookolie evolueert in de richting van 2,9.

De Vlaamse energietaxshift helpt op deze manier om de operationele kost van een warmtepomp op ongeveer hetzelfde niveau brengen als verwarmingsketels op fossiele brandstoffen.

Actie 2: MijnVerbouwPremie warmtepompen en warmtepompboilers voor alle inkomensgroepen

Om het bestaande verschil in investeringskost te overbruggen, behoudt de Vlaamse Regering de investeringspremie voor warmtepompen bij particulieren in 2026 en 2027, minstens in afwachting van de start van de Vlaamse energietaxshift en ETS2 in 2028. Op deze manier wordt de investering van warmtepompen bij iedere doelgroep ondersteund. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande tabel, waarbij inkomenscategorie 1 de hoogste inkomens bevat en inkomenscategorie 4 de laagste inkomens

en dit de premiebedragen zijn voor premie-aanvragen die vanaf 1 maart 2026 tot en met 31 december 2027 zijn ingediend.

Het exclusief nachttarief voor accumulatieverwarming wordt afgebouwd waardoor gezinnen die via accumulatieverwarming blijven verwarmen, met fors hogere elektriciteitsfacturen zullen worden geconfronteerd. Om te voorkomen dat deze gezinnen alsnog zouden overschakelen op fossiele verwarming, wordt het premiebedrag voor deze gezinnen met 50% verhoogd. Dit voor doelgroep 3 en 4. De bedragen vermeld met "excl. nacht" betreffen een hoger premiebedrag voor de volledige vervanging van elektrische weerstandsverwarming in een woning die op het ogenblik van de werken op het elektriciteitsdistributienet is aangesloten met toepassing van uitsluitend nachttarief.

Premie (euro)	Doelgroep 1	Doelgroep 2	Doelgroep 3	Doelgroep 4
Geothermische warmtepomp	4000	4000	6000 (9000 excl. nacht)	8000 (12000 excl. nacht)
Lucht-water warmtepomp	1500	1500	4500 (6750 excl. nacht)	6000 (9000 excl. nacht)
Hybride lucht-waterwarmtepomp	800	800	3000 (4500 excl. nacht)	4000 (6000 excl. nacht)
Lucht-lucht warmtepomp	300	300	450 (675 excl. nacht)	600 (900 excl. nacht)
Warmtepompboiler	450	450	1050	1200
Begrenzing in % van in aanmerking komende kosten	20%	25%	35%	50%

In 2027 zal een evaluatie worden uitgevoerd van de premie voor warmtepompen en warmtepompboilers uit de hoogste en middelste inkomenscategorie, waarbij de businesscase van de warmtepomp wordt geëvalueerd in het licht van onder meer de impact van de federale energietaxshift en de inwerkingtreding van de Vlaamse energietaxshift en ETS2.

Actie 3: Prijsanalyse warmtepompen

Het VEKA zal jaarlijkse vanaf 2027 een rapport van de investeringskosten van warmtepompen opmaken. De rapportering van de investeringskosten in warmtepompen zal voor de volgende doeleinden gebruikt worden:

- Beleidsvorming: bijvoorbeeld voor TCO-berekeningen en evaluatie van de premie warmtepomp in 2027. In dat kader wordt er ook onderzocht of de premie geen prijsopdrijvend effect teweegbrengt.
- Investeringskosten op het EPC en kostenoptimale studies in het kader van de EPB.
- Externe studies van bijvoorbeeld de CREG, om analyse TCO-warmtepompen vs. alternatieven te bepalen.
- Monitoring van de installatieprijzen: bijvoorbeeld voor analyseren of prijzen sneller of trager stijgen dan de index, of er schaaleffecten optreden in de sector en voor bijsturen van premies. Hieruit kunnen mogelijk hoge kostcomponenten geïdentificeerd worden.
- Communicatie naar burgers: informeren van prijzen

In Nederland[25] wordt er jaarlijks gerapporteerd wat de prijzen van warmtepompen zijn, na een analyse van de facturen uit de premie-aanvragen. Ook Frankrijk doet een gelijkaardige rapportering

[25] https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2025/37/prijsontwikkeling-van-warmtepompen-2023-2024

van kostprijzen van hernieuwbare energie technologie[26]. Er zal worden bekeken of kan verder gebouwd worden op deze methodologieën.

2. Financiële ondersteuning kwetsbare doelgroepen

Voor financieel kwetsbare doelgroepen is de hogere investeringskost van een warmtepomp een reële drempel. Voor deze doelgroep worden er in dit actieplan enkele extra financiële ondersteuningsmaatregelen opgenomen die recent door de Vlaamse Regering goedgekeurd werden.

Actie 4: Premie warmtepomp voor Noodkopers

Voor situaties waarin de noodkoopwoning binnen de perken van het budget van 50.000 euro gerenoveerd is tot op het niveau dat deze efficiënt kan worden verwarmd met een warmtepomp, kan een bijkomende premie van maximum 15.000 euro worden toegekend voor de plaatsing van een warmtepomp. Alle types warmtepompen komen in aanmerking (geothermie, lucht-lucht, lucht-water, hybride) en dit in overeenstemming met de bepalingen binnen Mijn VerbouwPremie. Het gemiddelde bedrag van de kost van de installatie van de warmtepomp wordt geraamd op 10.000 euro. Onder voorbehoud van de definitieve goedkeuring van het Belgisch Sociaal Klimaatplan door de Europese Commissie, zal deze maatregel gefinancierd worden vanuit het Sociaal Klimaatfonds.

Daarnaast zal onderzocht worden of het leningsbedrag kan verhoogd worden naar 60.000 euro naar analogie met Mijn VerbouwLening. Op deze manier is er meer budget beschikbaar om de woning warmtepomp-klaar te maken.

Actie 5: Fossielvrije sociale woningen

De renovatiesubsidie voor sociale huurwoningen voorziet extra financiële ondersteuning aan de woonmaatschappijen voor de energetische renovatie van hun patrimonium. Het Vlaamse sociale woningbestand kan energetisch beter: volgens de meest recente cijfers behaalt momenteel slechts 18% van de sociale huurwoningen een EPC-label A of beter, terwijl 19% nog een label D of slechter heeft. Dit betekent dat ongeveer 32.000 sociale huurwoningen dringend nood hebben aan (ingrijpende) energetische renovaties.

In de toekomst zal de bestaande subsidiëring vanuit het Vlaams Klimaatfonds vervangen worden door een subsidiëring vanuit Sociaal Klimaatfonds. Zo wordt de renovatiegolf in de sociale woonmarkt verdergezet. De doelstellingen van deze maatregel zijn:

- Het ondersteunen van structurele energetische renovaties van sociale woningen, met een focus op kwetsbare doelgroepen die vandaag in energieverslindende woningen wonen.
- Het verbeteren van de toegang tot betaalbare en kwaliteitsvolle sociale huisvesting.
- Het bijdragen aan de verdergaande elektrificatie en het fossielvrij maken van het sociale woningpatrimonium door in te zetten op warmtepompen en waar mogelijk op warmtenetten.

Het premiesysteem momenteel gefinancierd vanuit het Vlaams Klimaatfonds omvat zowel premies voor totaalrenovatieprojecten en vervangingsbouw als premies voor kleinere renovaties, zoals het verbeteren van de thermische prestaties van de gebouwschil, het vernieuwen van verwarmingsinstallaties of het plaatsen van duurzame energietechnieken.

[26] https://librairie.ademe.fr/energies/7941-evolution-des-couts-des-energies-renouvelables-et-de-recuperation-entre-2012-et-2022-synthese-9791029724978.html

Voor de looptijd van het Sociaal Klimaatplan (2026–2032) is de doelstelling om jaarlijks 4.000 tot 4.800 sociale woningen te renoveren. Dit gaat gepaard met een jaarlijks budget van 40 tot 47 miljoen euro, wat in totaal neerkomt op 283 miljoen euro voor de renovatie van ongeveer 27.600 sociale huurwoningen.

Dit dient onder meer ter ondersteuning van de doelstelling op het aandeel fossielvrije sociale woningen te verhogen tot 10% in 2030, zoals bepaald in het VEKP.

Actie 6: Uitbreiding van minimale levering elektriciteit toegekend door OCMW's naar warmtepompen

Op 29 mei 2026 keurde de Vlaamse Regering een uitbreiding van de minimale levering elektriciteit, toegekend door de OCMW's, naar huishoudens met een warmtepomp goed. Deze maatregel zal ingaan vanaf 1 november 2026.

Klanten met een warmtepomp waarvan het energiecontract omwille van wanbetaling werd opgezegd door de energieleverancier en die geen nieuw contract afsloten met een andere leverancier, worden beleverd door de netbeheerder. Voor elektriciteit wordt de voorafbetalingsfunctie (prepaid), in het geval de klant al beschikt over een digitale meter, onmiddellijk ingeschakeld. Als de klant onvoldoende budget heeft om de meter op te laden, dreigt die acuut zonder verwarming te vallen. Om dit te vermijden tijdens de winterperiode (november tot en met maart), kunnen OCMW's een minimale levering elektriciteit toekennen . Hierbij kent het OCMW een beperkte financiële steun toe aan afnemers met een risico op energiearmoede, waarbij de bedragen op de meter worden opgeladen.

De minimale levering elektriciteit voorziet in 60% van het gemiddeld verbruik in de winterperiode voor verwarming. Hiermee wordt dus enkel voorzien in een minimum aan comfort tijdens de winterperiode. Huishoudens die een volledig comfort willen zullen nog steeds bijkomende opladingen moeten doen. De bedragen voor de minimale levering worden jaarlijks vastgelegd door de minister en zijn afhankelijk van het woningtype en het statuut van de afnemer.

De huidige minimale levering elektriciteit richt zich enkel op klanten met exclusief nachttarief. Aangezien het energiegebruik van een warmtepomp lager is dan het energiegebruik van accumulatieverwarming, zal de minister aparte bedragen voor de toepassing van de minimale levering elektriciteit voor warmtepompen vastleggen die lager zullen zijn dan de bedragen die worden vastgelegd voor accumulatieverwarming.

3. Ontzorging en begeleiding

Bij de vervanging van een verwarmingsketel in een bestaande woning door een warmtepomp, komen er enkele praktische zaken kijken. Zo is het mogelijk dat de vertrouwde ketelinstallateur niet of onvoldoende geschoold is om de geschiktheid van de woning voor een warmtepomp in te schatten. Mogelijk dienen er ook nog enkele ingrepen in de woning te gebeuren alvorens men naar een warmtepomp kan overstappen, zoals bijkomend isoleren of het bijplaatsen of vervangen van enkele radiatoren. De energiehuizen kunnen nog beter ingeschakeld worden om particulieren te ontzorgen in dit proces. Verder kan het advies in de bestaande tools van VEKA (EPC, woningpas) geoptimaliseerd worden om het proces te stroomlijnen.

Actie 7: Verbreden en verdiepen van de Mijnverbouwbegeleiding Warmtepomp

Om burgers beter te begeleiden in het traject naar een warmtepomp, zal de Mijnverbouwbegeleiding warmtepomp worden verbreed en verdiept.

Door de oorlog in Iran, het Europese ETS2, focus op defossilisering van EPBD, de federale accijnsverschuiving, de Vlaamse energietaxshift en -cut zal de interesse naar warmtepompen de volgende jaren aanzienlijk stijgen. Het is hierbij belangrijk dat men goed wordt begeleid bij deze installatietechnologie die voor veel mensen nieuw is.

De begeleiding zal verder worden verdiept om meer concreet en onderbouwd antwoord te kunnen bieden op de nog te zetten stappen in het warmtepompklaar maken van woningen, de keuze van het juiste type warmtepomp, de zoektocht naar de juiste installateur, de mogelijke opties in het geval van noodvervangingen… Daarnaast wordt er onderzocht of deze begeleiding voor warmtepompen kan worden voorzien voor alle inkomensdoelgroepen in lijn met de MijnVerbouwPremie voor warmtepompen.

De verbreding en verdieping zullen opgevangen worden door verschuivingen binnen de huidige enveloppes van de prestatiegerichte MijnVerbouwBegeleidingen.

Actie 8: Informatiefiche voor installateurs via de woningpas

Een belangrijke stap in de klantenreis bij de aankoop van een warmtepomp, is het opvragen van offertes bij installateurs en het opstellen van die offertes. De installateur moet zelf een warmteverliesberekening maken bij iedere offertevraag. Een goed uitgewerkte warmteverlies-berekening vergt nauwkeurig werk en de nodige tijd, waarvoor de installateur niet zeker is of hij deze kosten uiteindelijk op de klant zal kunnen verhalen in deze fase. Daardoor werken veel installateurs met vuistregels, hetgeen fout gedimensioneerde (en dus slecht werkende) warmtepompen kan opleveren. De offertes kunnen in deze fase ook moeilijk te vergelijken zijn voor een particulier, aangezien de vermogens die de installateurs aanbieden, sterk kunnen verschillen.

Wanneer er een EPC voor een woning beschikbaar is, zal er vanuit de woningpas automatisch een informatiefiche voor installateurs en MijnVerbouwBegeleiders (Energiehuizen) gegenereerd worden, met onder meer deze informatie:

- Een overzicht van de belangrijkste parameters voor de warmteverliesberekening (zoals verliesoppervlakte, U-waardes, etc.) uit het EPC.
- Een overzicht van de informatie uit premie-aanvragen. Indien er na het EPC nog isolatiewerken zijn gebeurd, kan de installateur snel het nieuwe warmteverlies berekenen.
- Het jaarlijks verbruik aan gas en elektriciteit van de laatste 5 jaar. Ter aanvulling van de EPC parameters om het verbruikersgedrag te kunnen inschatten.
- De elektrische aansluiting van de woning (enkelfasig of driefasig) en het type distributienet in de straat.
- Informatie over het feit of de woning in een gebied voor winning van drinkwater ligt, wat bepaalt of een geothermische boring is toegelaten .
- Verder informatie uit het EPC: bewoonbare oppervlakte, huidige verwarmingssystemen, type ventilatie, aanwezigheid en vermogen van PV-panelen.

Particulieren zullen via verschillende kanalen (o.a. energiehuizen) aangemoedigd worden om, wanneer ze een warmtepomp overwegen, een EPC te laten opstellen om vervolgens de informatiefiche via de woningpas mee te sturen naar installateurs bij hun offertevraag. De kwaliteit en vergelijkbaarheid

van offertes zal hiermee sterk vooruit gaan en ook de dimensionering (en uiteindelijk de energie-efficiëntie en levensduur) van warmtepompen kan hierdoor sterk verbeteren.

Actie 9: Warmtepomp advies in EPC, woningpas en renovatiepaspoort

Er wordt een ruimer advies omtrent warmtepompen geïntegreerd in de huidige en toekomstige adviesformulieren van het VEKA. In 2026 krijgt het adviesluik omtrent warmtepompen in de woningpas een update.

Het adviesluik rond warmtepompen in het EPC wordt herbekeken samen met de herziening van de vorm en inhoud van het EPC in het kader van de omzetting van de EPBD-richtlijn.

4. Stimuleren van collectieve warmtepompen

In tegenstelling tot verwarmingsketels, moet een warmtepomp altijd verbonden worden met een lage temperatuur warmtebron, zoals bijvoorbeeld de buitenlucht (via een buitenunit of inlaatopening) of de ondergrond (via een boring). Er zijn ook andere warmtebronnen mogelijk, zoals rioolwater, warmtenetten, oppervlaktewater etc.

In dichtbebouwde gebieden en in appartementsgebouwen, is het niet altijd evident om per individuele wooneenheid een warmtebron aan te spreken. Een collectieve warmtebron, eventueel aangevuld met een collectieve warmtepomp, kan hiervoor een oplossing bieden. Het collectief voorzien van verwarming is niet altijd vanzelfsprekend, aangezien men meerdere partijen tegelijk moet overtuigen van de collectieve oplossing. Om dit proces te vergemakkelijken, worden er in dit hoofdstuk acties voorgesteld zoals een leidraad voor collectieve boringen op publiek domein, een voorberekening van de business case van collectieve verwarming, het wegwerken van drempels op vlak van netaansluiting voor collectieve warmtepompen en onderzoek naar collectieve warmtepompen en warmtenetten in sociale huisvesting.

Actie 10: Collectieve boringen op publiek domein

De studie “Verantwoorde uitbouw van ondiepe geothermie in Vlaanderen” (Vito en TerraEnergy, april 2025) formuleert verschillende beleidsaanbevelingen, om de grootschalige implementatie van ondiepe geothermische systemen in Vlaanderen te optimaliseren. Lokale warmteplannen zijn hierbij een belangrijk instrument om de toepassing van ondiepe geothermie te faciliteren. Er zal een leidraad opgesteld worden over hoe gemeenten rekening kunnen houden met de specifieke ruimtelijke context en op welke wijze boringen op publiek domein gefaciliteerd kunnen worden. Koppelkansen met andere uitdagingen, zoals renovatie en klimaatrobuuste inrichtingen (zoals groen-blauwe dooradering, bijvoorbeeld houtwallen, heggen, sloten, beken) worden hierbij gezocht.

Actie 11: Duidelijkheid rond business case collectieve versus individuele warmtepomp (via de warmtekaart)

De warmtekaart is een strategisch instrument voor het VEKA en lokale besturen om de warmtevraag en het potentieel voor duurzame warmteoplossingen in kaart te brengen. De huidige weergave op statistisch sectorniveau is vrij grof. Het VEKA zal daarom een overkoepelende kaartlaag voorzien, die snel en eenvoudig per straatsegment weergeeft of er een meer positieve business case is voor individuele of voor collectieve oplossingen. De bestaande kaartlagen zoals de totale warmtevraag-dichtheid per geanonimiseerd straatsegment, locaties van grootverbruikers (met >0,2 GWh warmtevraag), bestaande en geplande warmtenetten, potentiële warmte-opwekkingsinstallaties en

de kosten-batenanalyse worden hierin verwerkt. Lokale besturen kunnen deze kaartlaag gebruiken om hun lokaal warmte- en koudeplan op te stellen.

Actie 12: Wegwerken drempels voor collectieve warmtepompen

In het kader van (dreigende) netcongestie heeft het Vlaams Gewest de flexibele aansluitingsovereenkomst mogelijk gemaakt, conform de EMD5-richtlijn. Op 10 december 2025 is het decreet over flexibele aansluitingsovereenkomsten goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Dit wordt momenteel door de VNR uitgewerkt in een Technisch Reglement Distributie van Elektriciteit (TRDE) en het Technisch Reglement Plaatselijk Vervoersnet (TRPV)

Een flexibele aansluitingsovereenkomst is een contract tussen een netgebruiker en de netbeheerder waarbij de aansluiting niet altijd onbeperkt beschikbaar is. In ruil voor snellere toegang tot het net aanvaardt de gebruiker dat zijn verbruik of injectie tijdelijk kan worden beperkt op momenten van congestie.

Flexibele aansluitingsovereenkomsten zijn een belangrijk instrument om projecten te laten aansluiten op het elektriciteitsnetwerk, ook al dreigt er congestie. Het heeft echter als potentieel nadeel dat collectieve verwarmingsprojecten, wegens hun groot vermogen, slechts voor een gedeelte van het aangevraagde vermogen een gegarandeerde ("fixed") aansluiting krijgen. Dit in tegenstelling tot individuele verwarmingsbronnen die onder de vermogensdrempel voor flexibele aansluitingen blijven.

Dit zou kunnen leiden tot suboptimale oplossingen. Bij een collectieve installatie is het totale aansluitvermogen over de volledige site namelijk lager en laat een flexibele aansluitovereenkomst Fluvius toe om bij congestie het vermogen te sturen. Bij individuele warmtepompen ligt het totale aansluitvermogen over de volledige site aanzienlijk hoger en heeft Fluvius geen sturingsmogelijkheden. We onderzoeken in dat kader de mogelijkheden om collectieve verwarmingsinstallaties garanties te bieden op een hoger vast vermogen bij een aansluitingsaanvraag of hen minder snel te moduleren op momenten van congestie.

Het VEKA zal samen met Fluvius bekijken hoe deze en andere drempels voor collectieve warmtepompen in het kader van congestie kunnen worden weggewerkt zodat steeds de meest optimale verwarmingsoplossing wordt gekozen.

Actie 13: Onderzoek collectieve warmtepompen en warmtenetten in sociale huisvesting

Het VEKP stelt dat woonmaatschappijen een lange termijn renovatieplanning moeten opstellen (met de nodige budgettaire en organisatorische inspanningen) om sociale woningen "zoveel mogelijk meteen grondig te renoveren richting de lange termijndoelstelling 2050". Het VEKP stelt dat daarbij moet ingezet worden "op het versneld verhogen van het aandeel fossielvrije woningen tot 10% tegen 2030".

Daarnaast staan de woonmaatschappijen voor de uitdaging hun woonbestand aan te passen en de voortschrijdende EPC (woon)kwaliteitsnormen met als finaal doel tegen 2040/2050 het volledige woonbestand fossielvrij te verwarmen.

Warmtepompen kunnen daarbij een belangrijke rol spelen, zowel in een individuele opstelling als in combinatie met een warmtenet.

Zowel via het door VEKA gesteunde werkprogramma van Warmtenetwerk Vlaanderen, als via een ad-hoc opdracht binnen het Steunpunt Wonen worden in samenwerking met Wonen in Vlaanderen de mogelijkheden van (collectieve) warmtepompen en warmtenetten in de sociale huisvesting nader onderzocht

Zo wordt onder meer nagegaan:

- via welke routepaden (juiste volgorde, combinatie en mate van isoleren en installeren) de doelstellingen op korte, middellange en lange termijn het meest kosteneffectief kunnen worden gerealiseerd;
- welke rol collectieve (lage temperatuurs)warmtenetten daarbij kunnen spelen;
- en op welke manier deze collectieve systemen dan best worden gefinancierd (FS4, SKP, raamovereenkomsten…) en beheerd.

Daarbij wordt in de toepassing van de collectieve warmtesystemen ook antwoord gezocht op de volgende vragen:

- Hoe worden woningen in sociale huurwijken die destijds privatief werden verkocht meegenomen in collectief aanbod (praktische, juridische en organisatorische aspecten)?
- Op welke manier kan de collectieve warmtevoorziening die door de woonmaatschappij wordt opgezet, het “vliegwiel” vormen van een defossilisering van de bredere omgeving door uitbreiding van het warmtenet (bvb overkant straat of belendende straten)?
- Welke synergiën zijn er te vinden tussen de wijkwarmtenetten en de “ontmantelingsplannen” voor aardgasdistributienetten die moeten worden opgemaakt in het kader van de vierde gasrichtlijn?
- Welke synergiën zijn er te vinden tussen de wijkwarmtenetten met ingrepen in het openbaar domein die noodzakelijk zijn om wille vankimaatadaptatie (aanpassing rioleringsstelsel, ontharding en bijkomende infiltratie- en buffercapaciteit voor hemelwater) ?

5. Warmtepompen in landbouw, industrie en tertiaire sector

Voor de sectoren van landbouw, industrie en de tertiaire sector worden er ook enkele acties beoogd. Zo zal VLAIO een nieuwe steunoproep lanceren voor de ESR-industrie en zal het agentschap Landbouw en Visserij acties ondernemen omtrent warmtepompen in de glastuinbouw.

Actie 14: Een nieuwe steunoproep voor de (ESR)-industrie.

Het VEKP 2021-2030 stelt dat op basis van de evaluatie van het Pilootproject Transitiecontracten (TRACKS) (zie ‘Deel VII: Onderzoek, innovatie en concurrentievermogen’), er een nieuwe steunoproep zal volgen specifiek voor de ESR-industrie. Dit zal gebeuren door binnen de geplande technologieneutrale decarbonisatieoproepen van het opgeschaalde transitie-instrument een budget voor de ESR-industrie te oormerken. Er zal daarbij ook bekeken worden of voor warmtepompen kan gewerkt worden met een specifieke technologiecategorie. Er wordt op korte termijn een plan van aanpak uitgewerkt waarin timing, procedure, finaliteit en type oproep zijn vervat. Later dit jaar zal in functie van de beslissing over plan van aanpak, de oproep in overleg met industrie via sectorfederaties en bedrijven uitgewerkt worden. De oproep zal via een veilingprocedure verlopen waarbij de meest efficiënte projecten in termen van benodigde steun per hoeveelheid emissiereductie de steun toegekend zullen krijgen. Warmtepompen (open en gesloten) kunnen een belangrijke rol spelen in de vergroening van proceswarmte en zijn in die zin een interessante en kansrijke technologie voor dit soort steunoproep.

<u>Actie 15</u>: Inzetten op warmtepompen in de land- en tuinbouwsector met focus op de glastuinbouwsector

Om de glastuinbouw en andere land- en tuinbouwproductiegebouwen (stallen, loodsen, …) geleidelijk aan verder te decarboniseren op termijn, is naast een hogere energie-efficiëntie ook een overstap nodig naar de integratie van groene verwarmingstechnologieën, zoals bvb. Warmtepompen, al dan niet in hybride toepassing. Om deze transitie te ondersteunen voorziet het VEKP 2021-2030 een aantal maatregelen, waarvan er een aantal met aandacht voor de economische en technische haalbaarheid gegroepeerd zullen worden onder een convenant voor de glastuinbouw. Het gaat onder meer over volgende maatregelen:

- een analyse door het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, kennisinstellingen bij Enerpedia en het VEKA van de impact en de wijze waarop met een meer hybride aanpak (nl. een mix van dalende externe warmte- en CO_2-behoefte en alternatieve invulling door energiebronnen) de inzet van fossiele brandstoffen geleidelijk aan verminderd kan worden; hierbij is ook aandacht nodig voor onder meer nettarieven, dimensionering van warmtebuffers en nieuwe koelmiddelen
- een nieuwe Energiebeleidsovereenkomst (EBO) specifiek voor de glastuinbouwsector, waarin na energie-audit bepaalde rendabele maatregelen dienen te worden uitgevoerd, waaronder ook mogelijke technologieën voor vergroening van de warmtebron. De lat ligt daarbij hoger dan in het versterkt wetgevend kader van het Energiebesluit;
- een onderzoek of naar analogie met Nederland een verhoogd transitiebudget voor bijkomende ondersteuning mede gefinancierd kan worden door bijdragen van het fossiel brandstofverbruik van de sector, rekening houdend met het effect van o.a. de Vlaamse taxshift.
- een onderzoek en financiële ondersteuning voor de uitrol van alternatieve bronnen van CO_2 voorplantbemesting;
- naast de ruimere ondersteuning via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF, niet beperkt tot glastuinbouw) voor technologieën die CO2 en energie besparen, ook een call voor pilootprojecten met het oog op het gebruik van nieuwe fossielvrije technologie waaronder warmtepompen gefinancierd vanuit **VLIF-innovatiesteun**.

Bijkomend zijn volgende maatregelen mogelijk om de uitrol van warmtepompen in de landbouwsector te bevorderen:

- **systeemintegratie:** geleidelijke omschakeling van het gebruik van fossiele brandstoffen naar nieuwe, koolstofvrije technologieën veronderstelt een goede afstemming van deze technologieën en de verspreiding van die kennis naar de telers. De Vlaamse Regering zal dergelijk onderzoek en initiatief waar mogelijk financieel en beleidsmatig ondersteunen.
- **onderzoek naar de mogelijkheid en de opportuniteit van verdere kasisolatie via ondermeer normering van schermen**: het is belangrijk om inzichten te krijgen in de parameters die de kwaliteit bepalen van reeds beschikbare en nieuw te ontwikkelen schermen. De combinatie met ontvochtigingssystemen is hierbij belangrijk. De Vlaamse Regering zal dergelijk onderzoek ondersteunen via LA-trajecten of equivalent. Afhankelijk hiervan zal de Vlaamse Regering de Federale Regering vragen naar de opportuniteit om te werken aan een kasisolatie via ondermeer normering van schermen;
- waar mogelijk zullen er binnen beleidsdomein WEWILS bijkomende middelen voorzien worden om **onderzoeks- en sensibiliseringsprojecten** in de glastuinbouw te ondersteunen: EIP (Europees Partnerschap voor Innovatie) of demonstratieprojecten, VLAIO LA-trajecten en de verderzetting van Enerpedia;
- doelgerichte **communicatie** naar de landbouwsector i.v.m. de rendabiliteit van warmtepompen. Daarbij wordt het toekomsttraject van de energieprijzen onder de aandacht gebracht: een warmtepomp plaats je voor 15 à 20 jaar, en is mogelijk nu al interessant;

- flankerend beleid om de overstap naar energiebesparende technieken **vergunningstechnisch** haalbaar en eenvoudiger te maken.

6. Stimuleren van een goede installatiekwaliteit van warmtepompen

Warmtepompen worden reeds decennia voor verwarming gebruikt. In Europa gebeurde dit historisch voornamelijk in Zweden en Zwitserland. Ook warmtepompen voor koeling worden wereldwijd reeds decennia in zeer grote aantallen geproduceerd. Aangevuld door de regelgeving van Ecodesign, valt er dus te verwachten dat de warmtepompen die de fabriek verlaten, van een voldoende hoge kwaliteit zijn.

De werkelijke prestatie van warmtepompen hangt echter ook sterk af van een correct uitgevoerde installatie Uit onderzoek[27] blijkt het verschil tussen de seizoensgemiddelde efficiëntie van de warmtepomp (SPF) sterk af te hangen van de goede dimensionering en inregeling van de warmtepomp. Als beide goed werden uitgevoerd, steeg de gemiddelde SPF van 2,8 naar 3,9. Een goede implementatie in de praktijk van de warmtepomp is dus essentieel om het potentieel van warmtepompen volledig te benutten.

Actie 16: beroepskwalificatie installateur huishoudelijke warmtepompen

Om de doelstellingen van warmtepompen te halen, zijn er voldoende kwalitatieve installateurs nodig. Momenteel is er voornamelijk zij-instroom naar het beroep van installateurs van warmtepompen, voornamelijk vanuit elektrotechniekers, ketelinstallateurs en koeltechniekers.
De sector zal, met ondersteuning van AHOVOKS, een beroepskwalificatie "installateur huishoudelijke warmtepompen" uitwerken. Deze beroepskwalificatie is een voorwaarde om een opleiding in het secundair onderwijs vorm te geven. Er zal daarbij ook met VEKA overlegd worden zodat kan gecheckt worden of de inhoud van de beroepskwalificatie afgestemd is op RESCert warmtepompen, zodat de leerlingen die hun opleiding met succes afronden, na afstuderen ook meteen een certificaat kunnen aanvragen.
Verder worden de beroepskwalificaties van de "koel- en warmtetechnieken" en "sanitair en verwarmingsinstallaties" geactualiseerd zodat ook in de verwante opleidingen meer aandacht gaat naar het installeren van warmtepompen.

Actie 17: Kwaliteitscontroles warmtepomp via het certificeringsorgaan

Momenteel gebeurt de kwaliteitsborging van warmtepompen in bestaande bouw gedeeltelijk via de premievoorwaarde dat de installateur een certificaat van bekwaamheid (bekend als "RESCert") dient te hebben. Het charter met de sector (zie actie 20) stelt "*de sector engageert zich tot het updaten en hervaloriseren van RESCert als een "code van goede praktijk" voor dimensionering, installatie en inregeling van warmtepompen en afleversets*". Een gedeelte van het verhogen van de waarde van het certificaat van bekwaamheid, bestaat in het controleren van de effectieve kwaliteit van installaties door installateurs met dit certificaat.

In de nieuwe aanbesteding van de overheidsopdracht voor het certificeringsorgaan dat het certificaten van bekwaamheid uitreikt en beheert - momenteel gegund aan de tijdelijke vennootschap RESCert – zal een extra taak worden opgenomen zodat het certificeringsorgaan jaarlijks de kwaliteit van een aantal installaties moet controleren.. Bij slechte installatiekwaliteit kan[28] het certificaat van

[27] Zie https://www.warmte365.nl/nieuws/onderzoek-toont-grote-prestatiekloof-tussen-warmtepompen-door-ontwerp-en-inregeling-66A9B2AC.html
[28] artikel 11.2.7 van het Energiebesluit
https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1019755&param=inhoud&AID=1168774

de installateur ingetrokken worden. De ervaringen uit deze controles kunnen ook gebruikt worden om het cursusmateriaal en de opfrissingscursussen aan te vullen en te verbeteren.

Actie 18: Kwaliteitsverhoging warmtepompen

In uitvoering van artikel 13 van de EPBD zal Vlaanderen voor de toegepaste technieken (waaronder installaties voor ruimteverwarming en ruimtekoeling) systeemeisen vastleggen voor de totale energieprestatie. Daarin zullen ook bepalingen zitten voor de juiste installatie, het juist afmeten, afstellen, controleren en - indien van toepassing - het waterzijdig inregelen. Dit geldt voor installaties die in zowel nieuwe als bestaande gebouwen worden geïnstalleerd. De invoering van deze bepalingen zal de kwaliteit van de geïnstalleerde warmtepompen en de slimme aansturing ervan – al dan niet in combinatie met energieopslag – doen toenemen.

Artikel 23 verplicht de lidstaten om **regelmatige en grondige inspecties** uit te voeren op grotere verwarmingssystemen, ventilatiesystemen en airconditioningsystemen, met inbegrip van elke combinatie daarvan, met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW.
Regelmatige inspecties zorgen ervoor dat slecht functionerende of verkeerd afgestelde systemen snel worden opgespoord, wat de reputatie en betrouwbaarheid van de warmtepomptechnologie versterkt (kwaliteitsborging).

Gebruikers krijgen de garantie dat hun grotere installatie (zoals in appartementsgebouwen of kantoren) over de jaren heen op het hoogste rendement blijft draaien. Tijdens een inspectie krijgt de gebruiker concreet advies over de efficiëntie en mogelijke verbeteringen, wat direct helpt om energiekosten en CO_2-uitstoot te verlagen.

Actie 19: Technisch advies warmtepompboilers in appartementen

Er loopt momenteel een studie van Buildwise omtrent warmtepompboilers in sociale woningen. De studie focust op de praktische implementatie in appartementsgebouwen. In de studie is voorzien om de resultaten te communiceren naar de sociale woonmaatschappijen en Verenigingen van Mede-Eigenaars.

7. Transversale acties

Actie 20: Warmtepompcharter tussen de Vlaamse overheid en de warmtepompsector

Op 7 februari 2026 werd een charter getekend door de minister van Energie, namens de Vlaamse Regering, en door de sector van de warmtepompbedrijven. Het charter[29] is een engagementsverklaring waarbij de Vlaamse overheid zich engageert tot de opmaak van een warmtepompplan met enkele regelgevende, sociale en financiële instrumenten om de uitrol van warmtepompen te versnellen (o.a. Vlaamse energietaxshift, het behoud van de MVP voor warmtepompen en warmtepompboilers voor alle inkomensdoelgroepen, …). Anderzijds engageren fabrikanten, installateurs en opleidings-instellingen zich ertoe om in te zetten op kwaliteit, transparantie en opleiding, zodat warmtepompen correct worden gedimensioneerd, geplaatst en ingeregeld, en consumenten beter worden begeleid in hun keuzeproces. Het engagement van de sector bestaat uit vier beloftes die elkaar versterken:

[29] Vlaamse overheid en warmtepompsector slaan handen in elkaar om warmtepompen breed uit te rollen in Vlaanderen | Vlaanderen.be

1) Zorgen voor heldere en goed onderbouwde offertes, en ondersteuning over de hele levensduur van de installatie.
2) Installateurs begeleiden in hun rol als ambassadeur.
3) De toekomstige generatie warm maken voor een job in de sector om de verwachte groei van de markt op een kwaliteitsvolle manier te kunnen opvangen.
4) Inzetten op meer positieve en toegankelijke communicatie over warmtepompen en de publieke actoren ondersteunen bij hun communicatie. Overheid, sector en opleidingscentra zullen samenwerken om burgers correct te informeren over mogelijkheden, voordelen en randvoorwaarden van warmtepompen, zowel in nieuwbouw als in renovatie en appartementsgebouwen.

Actie 21: Verkennen van alternatieve financierings- en businessmodellen

Op dit moment worden quasi alle warmtepompen nog geïnstalleerd via het traditionele aankoop-model: gebouweigenaars kopen en installeren rechtstreeks een warmtepomp, zij financieren de investering via eigen middelen, leningen of subsidies, zij behouden de volledige eigendom en dragen de verantwoordelijkheid voor exploitatie en onderhoud. Deze aanpak wordt vaak als kosteneffectief over de levenscyclus beschouwd, zeker wanneer alternatieve modellen nog niet voldoende ontwikkeld of competitief zijn.

Naast dit traditionele model is echter een brede waaier aan alternatieve businessmodellen ontstaan en in ontwikkeling zoals, huren, leasen, as-a-service-structuren, ESCO-constructies, …. Bijvoorbeeld Heat-as-a-service (Haas) is een dienstgebaseerd concept dat de renovatie van een mede-eigendom tot een fossielvrij appartementsgebouw veel eenvoudiger maakt. Het biedt belangrijke voordelen:

- Geen voorfinanciering. De eigenaars hoeven niet langer forse bedragen in het reservekapitaal te storten om de verwarmingsinstallatie te renoveren. Het reservekapitaal volstaat, zoals voor de andere recurrente kosten.
- Geen risico op extra kosten. De aanbieder neemt alle contractueel vastgelegde risico's voor zijn rekening.
- Installaties met een hoog rendement en grotere beschikbaarheid. De HaaS-aanpak is gericht op een lager verbruik, minder kosten, minder energieverliezen en meer comfort voor de bewoners van het gebouw.

De marktintroductie van alternatieve businessmodellen zijn voor doelgroepen zoals VME's en publieke gebouwen die drempels ervaren op het vlak van beschikbare investeringsbudgetten en technische complexiteit, cruciaal om de uitrol van warmtepompen te versnellen en de elektrificatie van de warmtevoorziening te bevorderen. Door de initiële investeringskost te verlagen, risico's te herverdelen, diensten te bundelen of het installatieproces te vereenvoudigen, maken ze warmtepompen toegankelijk voor een grotere diversiteit aan gebouweigenaars.

Deze alternatieve businessmodellen verschillen voornamelijk in de manier waarop risico's en verantwoordelijkheden worden verdeeld en beheerd:

- Financieel risico: Wie de initiële investering en financieringslast draagt.
- Technisch risico: Wie verantwoordelijk is voor installatie, onderhoud en herstellingen.
- Prestatierisico: Wie instaat voor de garantie van een efficiënte werking en warmtelevering.
- Elektriciteitsprijsrisico: Wie de gevolgen draagt van schommelingen in elektriciteitsprijzen.
- Gedragsrisico: Wie het risico draagt verbonden aan het gebruiksgedrag dat de warmtevraag beïnvloedt.
- Eigendom: Of de warmtepomp eigendom is van de gebouweigenaar dan wel van een derde partij.

De voor- en nadelen van de verschillende businessmodellen die een impactvolle versnelling van de opschaling van de markt van warmtepompen mee kunnen helpen bewerkstelligen moeten verder worden onderzocht.

Specifiek wat HaaS betreft, worden er drie acties ondernomen.

1. Ten eerste wordt er een duidelijk wetgevend kader opgesteld voor collectieve opwekkers in appartementsgebouwen ("centrale bron"). De VNR neemt een trekkersrol op om hiervoor een duidelijk wetgevend kader, een code van goede praktijk en een technisch reglement voor de distributie van warmte op te stellen. De VNR en het VEKA zetten hiervoor samen een stakeholderconsultatie op in de loop van 2026.
2. Ten tweede wordt aan Warmtenetwerk Vlaanderen opdracht gegeven om in haar werkprogramma 2027 in samenspraak met bestaande HaaS aanbieders de huidige praktische en regelgevende drempels in kaart te brengen en een voorstel te doen om deze zoveel mogelijk weg te werken en de aantrekkelijkheid van deze businessmodellen te versterken.
3. Wat publieke organisaties betreft, zal het Vlaams Energiebedrijf (VEB) onderzoeken of Heat-as-a-Service (HaaS) een waardevol aanvullend model kan vormen binnen haar aanbod. Momenteel is de 'as a service optie' al voorzien voor relighting en monitoring.

Actie 22: Evaluatie van geluidsvoorwaarden bij warmtepompen

De leidraad 'Omgevingsaspecten bij warmtepompen en airco-installaties' en de code van goede praktijk 'Geluid van buitenunits van residentiële lucht-lucht (airco) en lucht-water warmtepompen' werden in september 2024 gepubliceerd en breed gecommuniceerd in nauwe samenwerking met de warmtepompsector en VVSG. De leidraad omgevingsaspecten brengt de geldende regelgeving in kaart. De code van goede praktijk biedt een kader voor beperking van geluidshinder door niet-ingedeelde warmtepompen[30], in de praktijk het grootste deel van de warmtepompen ingezet voor verwarming van woningen. Op basis van interactie met de lokale besturen en de sector wordt de toepassing van de leidraad en code van goede praktijk en de noodzaak tot het uniformiseren van geluidsvoorwaarden voor ingedeelde en niet-ingedeelde warmtepompen geëvalueerd.

Actie 23: Primaire energiefactor elektriciteit

De energiescore, vermeld op het energieprestatiecertificaat, wordt bepaald als het karakteristiek jaarlijks primair energiegebruik per m^2 bruikbare vloeroppervlakte. Die energiescore bestaat uit vijf posten van energiegebruik: verwarming (met inbegrip van bevochtiging), koeling, sanitair warm water, hulpenergie en verlichting (in het geval van niet-residentiële gebouwen) en de opbrengst van een PV-installatie (voor residentiële en kleine residentiële gebouwen).

De term 'karakteristiek' betekent dat wordt uitgegaan van een aantal veronderstellingen, zoals een bepaald klimaat, een vaste binnentemperatuur, bezettingsgraad, forfaitaire interne warmtewinsten, … Hierdoor wordt het mogelijk verschillende gebouwen met elkaar te vergelijken, los van het gebruikersgedrag.

De term 'primair' drukt uit hoeveel energie nodig is aan de bron om het uiteindelijke energiegebruik om een gebouweenheid te verwarmen, koelen, verlichten, ventileren en voor de aanmaak van sanitair warm water te voorzien. Zo wordt er rekening gehouden met het verlies aan energie bij opwekking en transport van de gebruikte energiebronnen.

[30] Warmtepomp die niet onder de Vlaamse VLAREM-milieuvergunningsplicht valt (minder dan 5 kW geïnstalleerd elektrisch vermogen en geen boring) https://navigator.emis.vito.be/detail?woId=70127

De huidige in België toegepaste primaire energiefactor bedraagt 2,5. Dit betekent dat voor iedere kWh elektriciteit op de meter er 2,5 kWh aan grondstoffen (aardgas, olie, …) nodig zijn. Men gaat er dus vanuit dat tussen opwekking van elektriciteit en het feitelijk verbruik, er 60% van de energie verloren gaat (via bijvoorbeeld koeltorens, netverliezen…). Daardoor scoren warmtepompen met een energie-omzetingscoëfficient van pakweg 2,5 binnen de EPB en EPC regelgeving even "slecht" als een aardgascondensatieketel en wordt de reële energiebesparing die ze realiseren binnen de attesten en labels niet gehonoreerd.

Rekening houdend met de evolutie van het elektriciteitsproductiepark en het toenemend belang van hernieuwbare energiebronnen is deze primaire energiefactor van 2,5 achterhaald en aan herziening toe. Door een verlaging van de primaire energiefactor van 2,5 zal de bijdrage van de warmtepomp aan het primair energieverbruik verminderen.

In het op 18 juli 2025 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurde Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) werd bepaald dat het Vlaams Gewest in overleg zou treden met de andere entiteiten binnen België om deze primaire energiefactor (PEF) bij de opmaak van het NEKP aan te passen conform de EED-richtlijn (richtlijn (EU)2023/1791), dan wel de 1,9 als standaardcoëfficiënt uit deze richtlijn toe te passen in Vlaanderen. Omdat het overleg niet leidde tot de wijziging van de PEF in het uiteindelijke door België ingediende definitieve NEKP, zal Vlaanderen de standaardcoëfficiënt 1,9 toepassen.

Voor EPB verslagen voor nieuwe gebouwen of vergunningsplichtige verbouwingen zal de verlaagde PEF van toepassing worden voor meldingen gedaan of omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen aangevraagd vanaf 1 januari 2027.

In de EPC regelgeving zal de nieuwe PEF voor elektriciteit toegepast worden in de berekeningsmethodologie vanaf 1 januari 2027.

Een verlaging van de primaire energiefactor zorgt ervoor dat de reële energiebesparing die een warmtepomp realiseert wordt gehonoreerd. Het effect van de warmtepomp op de energiescore zal verbeteren en hierdoor zullen investeerders in warmtepompen sneller een gunstiger energieprestatielabel krijgen met positieve impact op de vastgoedwaarde.

Actie 24: Erkenning van "all electric" warmtepompgebouwen als "emissievrije gebouwen" binnen EPBD

Woningen die exclusief met warmtepomp worden verwarmd en dus ter plaatse geen fossiele emissies uitstoten, zijn volgens de definitie binnen de EPBD niet emissievrij, tenzij het elektriciteitsnet reeds volledig gedecarboniseerd is, ze het resterend gebruik via PV afdekken en/of er geparticipeerd wordt in een hernieuwbare energiegemeenschap. De plaatsing van PV is echter niet altijd mogelijk (erfgoedgebouwen, appartementsblokken waar men voor plaatsing van PV op de gemene delen afhankelijk is van mede-eigenaars) terwijl participatie aan hernieuwbare energiegemeenschappen vaak omslachtig is en met hoge administratieve kosten gepaard gaat. Indien het technisch of economisch niet haalbaar is om uit te gaan van een volledig gedecarboniseerd net, laat de richtlijn echter toe om het totale jaarlijkse primaire energieverbruik ook af te dekken met andere energie uit het net die voldoet aan de op nationaal niveau vastgestelde criteria.

Vlaanderen zal maximaal van die mogelijkheid gebruik maken. De Belgische elektriciteitsproductie en -consumptie is immers vandaag al in belangrijke mate (voor meer dan twee derde) gedecarboniseerd en het aandeel CO2 vrije elektriciteit op het net zal alleen maar verder toenemen.

Door gebruik te maken van deze uitzondering, zullen energiezuinige gebouwen die via warmtepomp(en) volledig elektrisch verwarmd worden, meteen al het label "emissievrij gebouw" kunnen krijgen en reeds voldoen aan het einddoel van de EPBD.

Actie 25: Informeren en sensibiliseren naar de verschillende doelgroepen

Warmtepompen zijn een sleuteltechnologie in de energietransitie. Burgers, ondernemingen en professionelen maken echter pas de overstap wanneer zij vertrouwen hebben in de technologie, de werking en de financiële impact. In dit verband zijn er nog heel wat misverstanden m.b.t. warmtepompen. Via gerichte communicatie en sensibilisering kunnen burgers en ondernemingen een helder inzicht krijgen in de werking, de financiële impact en voordelen van warmtepompen, kunnen misvattingen weggewerkt worden en kunnen drempels verlaagd worden, zodat zij met meer vertrouwen en minder weerstand een toekomstgerichte keuze kunnen maken en effectief sneller overstappen op duurzame verwarming. Hiervoor wordt ingezet op verschillende pijlers:

- Een afgestemde communicatiesamenwerking met de sector (zoals voorzien in het warmtepompcharter)
- Heldere, begrijpbare en toegankelijke informatie, via de website en via Vlaamse overheidstools.
- Rechtzetting van veelvoorkomende misvattingen en toelichten van technische mogelijkheden
- Ervaringsgerichte communicatie via getuigenissen en voorbeelden uit de praktijk
- *Nudgen* en begeleidende info via EPC, woningpas en andere bestaande instrumenten

Wat communicatie richting publieke organisaties betreft, zal het VEB in 2026 een campagne rond groene warmte uitrollen. Deze campagne richt zich tot alle publieke organisaties die vandaag nog fossiele brandstoffen gebruiken voor de verwarming van hun gebouwen, met specifieke aandacht voor instellingen die nog met stookolie werken. De insteek is sensibiliserend en informerend, maar draagt bewust een *sense of urgency* uit. De toekomstige technische, financiële en beleidsmatige context maakt vroegtijdig plannen immers essentieel.

Ten slotte wordt er in structurele samenwerking met onderwijs een communicatiestrategie opgezet om jongeren en zijinstromers warm te maken voor het beroep van installateur van warmtepompen. Deze strategie omvat:

- promotie en begeleiding vanaf het basisonderwijs (6de leerjaar) richting technisch secundair onderwijs;
- doorstroom naar hogescholen, universiteiten, opleidingscentra en volwassenonderwijs (met aandacht voor zij-instromers);
- actieve betrokkenheid van bedrijven in navorming en praktijkgerichte opleidingen.

8. Samenvatting van de acties met trekkers

Onderstaande tabel bevat de aanduiding van de verantwoordelijke entiteit voor uitvoering maatregelen uit het Actieplan warmtepompen 2030:

Overzicht acties	Trekkers	Betrokkenen
Actie 1: Vlaamse energietaxshift en -cut	VEKA	
Actie 2: MijnVerbouwPremie warmtepompen en warmtepompboilers voor alle inkomensgroepen	VEKA	
Actie 3: Prijsanalyse warmtepompen	VEKA	
Actie 4: Premie warmtepomp voor Noodkopers	VEKA	

Actie 5: Fossielvrije sociale woningen	WiV	VEKA
Actie 6: Uitbreiding van minimale levering elektriciteit toegekend door OCMW's naar warmtepompen	VEKA	
Actie 7: Verbreden en verdiepen van de Mijnverbouwbegeleiding Warmtepomp	VEKA	
Actie 8: Informatiefiche voor installateurs via de woningpas	VEKA	
Actie 9: Warmtepompadvies in EPC, woningpas en renovatiepaspoort	VEKA	
Actie 10: Collectieve boringen op publiek domein	dOMG	
Actie 11: Duidelijkheid rond business case collectieve versus individuele warmtepomp (via de warmtekaart)	VEKA	
Actie 12: Wegwerken drempels voor collectieve warmtepompen	VEKA	Fluvius
Actie 13: Onderzoek collectieve warmtepompen en warmtenetten in sociale huisvesting	WiV	
Actie 14: Een nieuwe steunoproep voor de (ESR)-industrie	VLAIO	
Actie 15: Inzetten op warmtepompen in de glastuinbouw	Agentschap Landbouw en Visserij	
Actie 16: Beroepskwalificatie installateur huishoudelijke warmtepompen	AHOVOKS	VEKA
Actie 17: Kwaliteitscontroles warmtepomp via het certificeringsorgaan	VEKA	
Actie 18: Omzetting van artikel 13 en 23 omtrent technische bouwsystemen van de EPBD	VEKA	
Actie 19: Technisch advies warmtepompboilers in appartementen	VEKA	
Actie 20: Warmtepompcharter tussen de Vlaamse overheid en de warmtepompsector	VEKA	
Actie 21: Verkennen van alternatieve financierings- en businessmodellen	VNR, WNVL, VEB	VEKA
Actie 22: Evaluatie van geluidsvoorwaarden bij warmtepompen	dOMG	
Actie 23: Primaire energiefactor elektriciteit	VEKA	
Actie 24: Erkenning van "all electric" warmtepompgebouwen als "emissievrije gebouwen" binnen EPBD	VEKA	
Actie 25: Informeren en sensibiliseren naar de verschillende doelgroepen	VEKA & VEB	

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De visienota genereert geen bijkomende budgettaire impact voor de Vlaamse overheid. Maatregelen met een eventuele bijkomende budgettaire impact zullen steeds het voorwerp uitmaken van nader

onderzoek bij de verdere concretisering en implementatie van deze visienota en het geëigende budgettaire traject volgen.

A. ESR-TOETS

De onderhavige visienota genereert geen budgettaire ESR-impact.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De onderhavige visienota genereert geen bijkomende impact voor het personeel van de Vlaamse overheid. Maatregelen met een eventuele impact op het personeel zullen steeds het voorwerp uitmaken van nader onderzoek bij de verdere concretisering en implementatie van deze visienota en het geëigende traject bij Bestuurszaken volgen.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De onderhavige visienota genereert geen impact voor het personeel de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het actieplan warmtepompen is een rollend actieplan, waarbij tijdens de uitvoering van het plan gerealiseerde acties wegvallen en nieuwe acties die noodzakelijk blijken kunnen worden toegevoegd.

Om de uitvoering van het actieplan warmtepompen en het charter met de warmtepomp sector op te volgen, wordt er minstens 1 keer per jaar een structureel overleg voorzien waarbij de stand van zaken van de bestaande acties en nieuwe bijkomende acties kunnen worden besproken. Naargelang de omvang van deze maatregelen, worden deze voorstellen opnieuw aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

5.VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° in te stemmen met de voorgestelde acties opgenomen in deze visienota;

2° in te stemmen met de trekkers en betrokkenen voor de uitvoering van de acties van het Actieplan Warmtepompen 2030 overeenkomstig de tabel in punt 8;

3° alle ministers te gelasten het initiatief te nemen de maatregelen uit te voeren waarvoor de entiteiten onder hun bevoegdheid verantwoordelijk zijn overeenkomstig de tabel in punt 8;

4° akkoord te gaan met de inhoud van onderhavige visienota, waarvan de inhoud geen budgettaire impact heeft voor de Vlaamse Overheid. Een eventuele budgettaire impact zal het voorwerp uitmaken van nader onderzoek bij de verdere concretisering en implementatie van deze visienota.

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd

Melissa DEPRAETERE